

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

ХНПУ імені Г. С. Сковороди

від 06.01.2026 протокол № 1

Володимир БОРИСОВ

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників,
що забезпечують здобуття загальної середньої освіти,
«ПЕДАГОГІЧНІ ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО
НАВЧАННЯ»**

Харків 2026

Розробники: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (Башкір О.І., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди; Кін О.М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди).

Напрямок підвищення кваліфікації: Формування наскрізних умінь здобувачів освіти через запровадження соціально-емоційного навчання

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти на тему «Соціально-емоційне навчання як інструмент розвитку наскрізних умінь учнів Нової української школи» (наказ МОН України від 04.11.2025 № 1465).

Термін дії програми: з 06.01.2026 до 31.12.2030 року.

Рецензенти:

Волошина Оксана – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського;

Гречаник Олена – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту та економіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми. Соціально-емоційні навички (м'які, гнучкі, навички XXI століття, soft або life skills) – це індивідуальні риси та характеристики, які можна розвивати протягом життя, вони важливі для навчальних досягнень, соціальних стосунків і згуртованості, конкурентоспроможності на ринку праці, активної громадянської позиції й добробуту людини загалом.

Зазвичай шкільна освіта орієнтувалася на академічну успішність. І лише нещодавно у світі та в Україні зокрема освітяни почали надавати увагу формуванню в учениць і учнів соціально-емоційних навичок (СЕН). У 2019 році Організація економічного співробітництва та розвитку започаткувала Survey on Social and Emotional Skills (SSES) – Дослідження соціально-емоційних навичок (ДоСЕН) – перший міжнародний моніторинг. Результати дослідження свідчать, що учні й учениці з більш розвиненими соціально-емоційними навичками загалом щасливіші, успішніші в математиці й читанні, ліпше піклуються про власне здоров'я та психологічне благополуччя, мають нижчу навчальну тривожність. Важливе значення відіграють взаємини в освітньому процесі: діти досягають вищих результатів з тих навчальних предметів, які викладає їхній улюблений учитель, котрий підтримує, розуміє, враховує сильні та слабкі сторони, прагнення і мрії.

Діти, яких регулярно долучають до педагогічних практик соціально-емоційного навчання, демонструють статистично значуще вищий рівень сформованості наскрізних умінь порівняно з дітьми, які навчаються за традиційною моделлю. Це відбувається тому, що СЕН не «додає» вміння – воно створює психологічні умови (безпека, довіра, мотивація), без яких жодне наскрізне вміння не може сформуватися повноцінно.

Відповідно до Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» педагог Нової української школи формує в здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, сприяє утвердженню людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії здобувачів освіти між собою та з дорослими тощо.

Програма підвищення кваліфікації «Педагогічні практики соціально-емоційного навчання» спрямована на розвиток у педагогічних працівників розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі освіти на засадах соціально-емоційного навчання, що передбачає оволодіння ними динамічною комбінацією відповідних знань, умінь, практичних навичок, способів мислення та ціннісних орієнтацій; упроваджувати практики та методи соціально-емоційного навчання в освітній процес закладів загальної середньої освіти; створювати в закладах освіти соціально-етичне освітнє середовище задля формування життєвої стійкості суб'єктів освітнього процесу, їхнього добробуту та благополуччя.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти (згідно з Типовою програмою підвищення кваліфікації педагогічних працівників

закладів загальної середньої освіти на тему «Соціально-емоційне навчання як інструмент розвитку наскрізних умінь учнів Нової української школи» (наказ МОН України від 04.11.2025 № 1465)).

Обсяг (тривалість) програми: 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: програма передбачає гнучкі форми навчання, що забезпечує безпеку, доступність та ефективність навчання для педагогів закладів загальної середньої освіти в різних регіонах, включно з прифронтовими. Заняття поєднують лекції-розвідки, практичні кейси й обговорення, що сприяє засвоєнню знань і їх практичному застосуванню. Програма відповідає чинному законодавству України й гарантує офіційне підтвердження результатів підвищення кваліфікації.

Форма (форми) навчання: дистанційна (онлайн) із використанням технологій відеоконференцій та інтерактивних платформ; за можливості й безпечних умов – очна або змішана форма.

Мета підвищення кваліфікації: формування в педагогічних працівників стійкої професійної компетентності створення та підтримки соціально-емоційного навчального середовища в закладі загальної середньої освіти шляхом оволодіння ефективними, науково обґрунтованими практиками соціально-емоційного навчання.

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити емоційну безпеку й психологічне благополуччя всіх учнів (зокрема дітей з особливими освітніми потребами, постраждалих від війни);
- підвищити рівень академічної успішності та сформованості наскрізних умінь учнівства;
- конструювати уроки та позакласні заходи з упровадженням методів та технологій соціально-емоційного навчання;
- сформувати вміння працювати в команді психолого-педагогічного супроводу (з асистентом, психологом, адміністрацією, громадськістю, батьківством) для системного впровадження СЕН у закладі освіти;
- сформувати емоційно-етичну компетентність, навички гнучкості й адаптивності, креативності, лідерства й соціального впливу, співнотворення освітнього проєкту з використанням педагогічних інструментів СЕН;
- знизити рівень професійного вигорання вчителів;
- упроваджувати СЕН-практики в повсякденному житті, постійно підвищувати рівень соціально-емоційної культури.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Загальна компетентність (ЗК)	Б2. Емоційно-етична компетентність
Професійні компетентності (ПК)	Б2.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами Б2.2. Здатність конструктивно й безпечно взаємодіяти

	з учасниками освітнього процесу Б2.3. Здатність усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі
--	---

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання за програмою слухачі сформують та удосконалять здатності щодо:

- розуміння концептуальних засад соціально-емоційного навчання, його ролі у реалізації компетентнісного підходу та Концепції Нової української школи;
- створення безпечного, психологічно комфортного та інклюзивного освітнього середовища, сприятливого для розвитку соціально-емоційної компетентності учнів;
- розвитку власної соціально-емоційної компетентності, навичок емоційної саморегуляції та профілактики професійного вигорання;
- застосування сучасних методів, практик та інструментів соціально-емоційного навчання в освітньому процесі;
- інтеграції соціально-емоційного навчання у викладання навчальних предметів, виховну діяльність і формування наскрізних умінь учнів;
- розвитку в учнів критичного й системного мислення, емоційної грамотності, навичок співпраці, комунікації та відповідального прийняття рішень;
- організації ефективної взаємодії з батьками, громадою та іншими учасниками освітнього процесу на засадах педагогіки партнерства;
- добору, адаптації та оцінювання ефективності використання інструментів соціально-емоційного навчання відповідно до потреб здобувачів освіти.

РН 1	розуміння та пояснення суті соціально-емоційного навчання, його ролі у формуванні наскрізних умінь учнівства, визначених державними освітніми стандартами
РН 2	інтеграції СЕН в освітній процес для розвитку в учнівства таких наскрізних умінь, як критичне та системне мислення, керування емоціями, розв'язання проблем, співпраця з іншими
РН 3	добору та застосування інструментів СЕН для розвитку наскрізних умінь у різних навчальних і виховних ситуаціях
РН 4	створення безпечного, здорового та інклюзивного освітнього середовища, сприятливого для емоційного розвитку й набуття наскрізних умінь усіма учасниками освітнього процесу.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

оцінювання результатів підвищення кваліфікації здійснюють із метою визначення рівня сформованості компетентностей і досягнення слухачами очікуваних результатів навчання за програмою. Оцінювання передбачає поєднання формувального та підсумкового контролю, базується на принципах прозорості, об'єктивності, доброчесності й орієнтації на професійне зростання вчителя ЗЗСО.

Форми оцінювання: поточне оцінювання (виконання практичних завдань під час занять; участь у дискусіях, тренінгах, аналізі кейсів; рефлексія власної

педагогічної діяльності щодо організації соціально-емоційного навчання); підсумкове оцінювання: тестування (або підсумковий індивідуальний мініпроект, публікація та інші форми оцінювання) щодо упровадження соціально-емоційного навчання в ЗЗСО.

Рівні досягнення:

– зараховано – слухач продемонстрував досягнення основних результатів навчання, підтвердив сформованість компетентностей, передбачених програмою;

– не зараховано – результати навчання не підтверджено; слухач може повторно виконати тестові завдання (повторно подати скоригований підсумковий проєкт) протягом визначеного терміну.

Розподіл балів за видами діяльності

Компонент оцінювання	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Критерії оцінювання
Поточне оцінювання	Участь у дискусіях,	48 (16 занять по 3	Активність, ініціативність,

	аналізуванні ситуацій, обговоренні практичних кейсів, виконання практичних завдань	бали)	аргументованість відповідей, опора на нормативно-правові документи, здатність формулювати власну позицію, толерантність, уміння вести діалог, уміння узагальнювати, самостійність, креативність
Модульне оцінювання	Тести за змістом кожного модуля	16 (4 тести по 4 питання)	1 правильна відповідь – 1 бал; 4 питання з кожного модуля
Підсумкове оцінювання	Тести за змістом Програми	36 (18 питань по 2 бали)	1 правильна відповідь – 2 бали; 18 питань за всіма темами Програми
Разом		100	

Для отримання свідоцтва про підвищення кваліфікації слухач/слухачка має накопичити не менше 60 балів.

Рівні досягнення:

– зараховано – слухач продемонстрував досягнення основних результатів навчання, підтвердив сформованість компетентностей, передбачених програмою (60 і більше балів);

– не зараховано – результати навчання не підтверджено (59 і менше балів).

Шкала оцінювання результатів

Сума балів	Рівні досягнення	Результат у свідоцтві
60 – 100	слухач/слухачка продемонстрував (ла) досягнення основних результатів навчання, підтвердив (ла) сформованість компетентностей, передбачених Програмою	Зараховано
1 – 59	результати навчання не підтверджено	Не зараховано

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації обсягом 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Вартість: 832 грн

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст Програми сформовано за модульним принципом. 27 % часу відведено на лекційні заняття, 53 % – на практичну підготовку. Лекції мають проблемний характер і проводяться в інтерактивній формі.

Особливістю практичних занять є вивчення кращих практик соціально-емоційного навчання, розв'язання практичних кейсів, аналіз конкретних ситуацій.

Самостійна робота передбачає підготовку до лекційних і практичних занять, вивчення особливостей організації емоційного навчання в контексті сучасних освітніх трансформацій, психолого-педагогічної готовності вчителя до впровадження соціально-емоційного навчання.

Підсумкові заходи проводяться у формі тестування за результатами вивчення всіх модулів, що сприяє комплексному оцінюванню засвоєння навчального матеріалу й формуванню навичок систематизації та аналізу отриманих знань.

Зміст програми складається з двох модулів та 4 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 18 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 балів. Прохідний бал – 60. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, із них: 8 год – лекційні заняття, 16 год – практична робота, 4 год – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ: ВІД ГЛОБАЛЬНОГО ДОСВІДУ ДО УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ					
Тема 1.1. Соціально-емоційне навчання в контексті сучасних освітніх трансформацій	2	2		-	2

Нової української школи					
Тема 1.2. Суть соціально-емоційного навчання. Створення безпечного, здорового та інклюзивного освітнього середовища.		2		-	2
Тема 1.3. Результативність і корисність СЕН. Міжнародні дослідження ДоСЕН і TALIS	1		2	-	3
Тема 1.4. Міжнародні програми СЕН. Їх інтеграція в освітній процес НУШ.	1	2		-	3
<i>Разом за модулем</i>	4	6	2	-	12
МОДУЛЬ 2. НАСКРІЗНІ ВМІННЯ В РАМЦІ НУШ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ НАВЧАННЯ					
Тема 2.1. Критичне і системне мислення		2		-	
Тема 2.2. Конструктивне керування емоціями		2	2	-	
Тема 2.3. Практики соціально-емоційного навчання в роботі з учнівством.	2	4		-	
Тема 2.4. Стратегії соціально-емоційного навчання у взаємодії з батьківством і громадянськістю.		4		-	
<i>Разом за модулем</i>	2	12	2	-	16
Підсумкові заходи	-	-	-	2	2
Усього:	6	18	4	2	30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. КОНЦЕПЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТІ

Тема 1.1. Соціально-емоційне навчання в контексті сучасних освітніх

трансформацій НУШ. Ключові питання теми: освітні трансформації як контекст для соціально-емоційного навчання (СЕН); компетентнісний підхід в освіті: вимоги до формування наскрізних умінь; роль соціально-емоційного навчання в реалізації концепції Нової української школи (НУШ); потенціал СЕН у розвитку soft skills та наскрізних умінь учнів; суть поняття «соціально-емоційного навчання»; мета, завдання, структура СЕН; основні компоненти СЕН; зміст соціально-емоційного навчання в освітньому процесі; формати й рівні інтеграції СЕН в освітній процес; міжнародний та національний досвід реалізації СЕН.

Тема 1.2. Суть соціально-емоційного навчання. Створення безпечного, здорового та інклюзивного освітнього середовища.

Ключові питання теми: педагогічна компетентність у сфері СЕН; психологічне благополуччя вчителя як умова ефективного впровадження СЕН; вплив професійного вигорання на якість педагогічної взаємодії; емоційна регуляція та самопідтримка: методи профілактики емоційного виснаження; взаємозв'язок СЕН з навичками лідерства, фасилітації, конфлікт-менеджменту; особливості організації педагогічної взаємодії.

Тема 1.3. Результативність і корисність СЕН. Міжнародні дослідження ДоСЕН і TALIS.

Результативність упровадження СЕН. Переваги СЕН для учнівства: академічний прогрес, зниження агресії, покращення психічного здоров'я, розвиток емпатії. Методи (анкетування, тести, спостереження, самооцінювання, рефлексія тощо) вимірювання соціально-емоційних навичок для їх розвитку. Урахування результатів міжнародного дослідження ДоСЕН (дослідження соціально-емоційних навичок) під час організації соціально-емоційного навчання. Досвід участі України в ДоСЕН у 2023-2024 рр. Інтеграція в НУШ і використання СЕН на різних уроках. Учителство як провідник розвитку соціально-емоційних навичок учнівства. Потреби вчителства в розвитку соціально-емоційних навичок крізь призму міжнародного дослідження TALIS (Teaching and Learning International Survey).

Тема 1.4. Міжнародні програми СЕН. Їх інтеграція в освітній процес НУШ.

Міжнародні програми СЕН в Україні (Програма соціально-емоційного та етичного навчання, «Зерна», «Майндфулнес» тощо). Розвиток наскрізних умінь здобувачів НУШ у процесі впровадження міжнародних програм СЕН. Адаптація міжнародного досвіду СЕН до культурного контексту України. Міжнародна організація з поширення соціально-емоційного навчання CASEL (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning) та її інформаційні ресурси для вчителства.

МОДУЛЬ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Тема 2.1. Критичне і системне мислення.

Критичне мислення як здатність аналізувати інформацію неупереджено,

оцінювати її достовірність, знаходити логічні зв'язки та формувати власні, обґрунтовані висновки. Системне мислення як уміння бачити цілісну картину, розуміти, як різні частини взаємодіють між собою в складній системі. Виявлення причинно-наслідкових зв'язків, передбачення наслідків змін та розуміння динаміки процесів, а не лише окремих елементів.

Практичні інструменти для розвитку критичного й системного мислення в освітньому процесі. Вправи на розвиток критичного мислення: «Детектив думою», «П'ять чому», «За і проти». Вправи на розвиток системного мислення: «Мапа зв'язків», «Що буде, якщо...?», «Аналіз системи чи предмету. Хто залучений до її функціонування».

Тема 2.2. Конструктивне керування емоціями

Основні емоції. Конструктивне керування емоціями як здатність розуміти, приймати та ефективно реагувати на власні почуття і адекватно сприймати емоції інших. Чітке розуміння своїх відчуттів. Відчуття емоції без засудження. Визначення причин виникнення емоцій. Вибір здорових способів вираження почуттів. Здатність змінювати поведінку відповідно до емоційного стану, щоб досягти бажаних результатів, не піддаватися руйнівним імпульсам.

Практична робота. Практики Моделі стійкості спільнот (МСС) як інструмент тілесної та емоційної грамотності для розвитку стресостійкості. Набір навичок, скерованих на увагу до тіла й плекання приємних і нейтральних самовідчуттів у ньому («Зчитування», «Заземлення», «Ресурсність»). Практики «Миттєва допомога!».

Тема 2.3. Практики соціально-емоційного навчання в роботі з учнями.

Ключові питання теми: учень як суб'єкт соціально-емоційного навчання, вікові особливості розвитку особистості; інструменти соціально-емоційного навчання у педагогічній практиці (техніки емоційної регуляції, комунікативні практики, розвиток емпатії й підтримки тощо); урок як простір формування соціально-емоційних навичок учнів; стратегії підтримки учнів у ситуаціях конфлікту і емоційної напруги (feedback, емоційне реагування, техніки активного слухання тощо); методичний інструментарій вчителя; оцінювання результатів соціально-емоційного навчання.

Практичні інструменти розвитку в учнівства здатності до співпраці з іншими. Вправи: «Спільний малюнок», «Вежа з соломинок». Груповий проєкт «Інтеграція СЕН у шкільні предмети,

Тема 2.4. Стратегії соціально-емоційного навчання у взаємодії з батьківством і громадськістю.

Ключові питання теми: психолого-педагогічний вимір співпраці з соціальним середовищем; роль сім'ї у формуванні соціально-емоційної компетентності учнів; комунікаційні стратегії взаємодії з батьками; форми співпраці з батьківством у межах реалізації СЕН; залучення громадськості до формування соціально-емоційних навичок; роль школи як соціокультурного осередку громади; педагогіка партнерства.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Порівняйте роль СЕН у Новій українській школі та традиційній моделі освіти.
2. Проаналізуйте 5 ключових компонентів СЕН (самопізнання, саморегуляція, усвідомленість, емпатія, мотивація).
3. Поясніть зв'язок СЕН з наскрізними вміннями (читання з розумінням; вміння висловлювати власну думку усно й письмово; критичне та системне мислення; здатність логічно обґрунтовувати позицію; творчість; ініціативність; вміння конструктивно керувати емоціями; вміння оцінювати ризики та приймати рішення; вміння розв'язувати проблеми; здатність співпрацювати з іншими людьми).
4. Складіть схему рівнів інтеграції СЕН в освітній процес (індивідуальний, груповий, класний, шкільний).
5. Порівняйте міжнародний досвід СЕН (наприклад, CASEL) з українськими підходами.
6. Визначте мету та 5 завдань СЕН для 5-9 класів.
7. Оцініть власний рівень психологічного благополуччя.
8. Розробіть план самопідтримки вчителя на тиждень (3 техніки емоційної регуляції).
9. Проаналізуйте вплив вигорання на педагогічну взаємодію (3 приклади).
10. Складіть чек-лист компетентностей учителя для впровадження СЕН.
11. Пропонуйте 3 стратегії конфлікт-менеджменту для класних ситуацій.
12. Розробіть 15-хвилинний мікроурок СЕН для 7 класу (техніка «Емоційне коло»).
13. Створіть картку інструменту «Активне слухання» з прикладами фраз.
14. Проаналізуйте вікові особливості емоційного розвитку (5-9 класи).
15. Розробіть систему оцінювання СЕН-навичок (3 критерії, шкала).
16. Пропонуйте 5 технік роботи з конфліктами на уроці (role-play, медіація).
17. Створіть план уроку з інтеграцією СЕН (предмет + емоційна компетентність).
18. Розробіть комунікаційний план для батьків про СЕН (лист, презентація).
19. Пропонуйте 3 формати співпраці школа-родина (воркшопи, батьківські клуби).
20. Створіть сценарій батьківських зборів з елементами СЕН (емоційне коло для батьків).

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

Модуль 1.

1. Які освітні трансформації створюють контекст для впровадження соціально-емоційного навчання в сучасній школі?

2. Як СЕН сприяє формуванню наскрізних умінь у концепції Нової української школи?
 3. Які основні компоненти та рівні інтеграції СЕН в освітній процес?
 4. Які ключові компоненти педагогічної компетентності вчителя у сфері соціально-емоційного навчання?
 5. Як професійне вигорання впливає на якість педагогічної взаємодії та впровадження СЕН?
 6. Які методи емоційної регуляції та самопідтримки рекомендуються для профілактики емоційного виснаження вчителя?
- Модуль 2.*
7. Які вікові особливості розвитку особистості учня враховуються при впровадженні соціально-емоційного навчання?
 8. Які основні інструменти та техніки СЕН використовуються вчителем у педагогічній практиці (емоційна регуляція, комунікація, емпатія)?
 9. Як організувати оцінювання результатів соціально-емоційного навчання на уроці?
 10. Яка роль сім'ї у формуванні соціально-емоційної компетентності учнівства?
 11. Які комунікаційні стратегії використовуються для взаємодії з батьками в межах СЕН?
 12. Як залучити громадськість до реалізації соціально-емоційного навчання через педагогіку партнерства?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 14.11.2025).
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 14.11.2025).
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 14.11.2025).
4. Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 14.11.2025).

Основна література

1. Аналітичний огляд «Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа» (Feasibility Study on Opportunities for SEL within New Ukrainian School Reform) / Гриневич Л., Дрожжина Т., Глоба О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич, С. Калашнікової. Київ: «Видавнича група «Шкільний світ», 2021. 312 с.
2. Венгловська О. А., Елькін О. Б., Марущенко О. А., Федоренко О. Ф. Упровадження компонентів розвитку емоційного інтелекту в учнівства: практичний порадник педагогам закладів загальної середньої освіти. УІРО, 2023.

18

с.

URL:

https://uied.org.ua/wpcontent/uploads/2023/06/emoczijnyj_intelekt_praktychnyj_poradnyk_2.pdf

3. Гоулман Д. Емоційний інтелект / пер. з англ. С.-Л. Гумецької. Харків: Віват, 2018. 512 с.

4. Соціально-емоційне та етичне навчання: навчальна програма для середньої школи / Голов. ред. О. Елькін. 2-ге вид. Київ: ТОВ «Інжиніринг», 2023. 416 с.

Додаткова література

1. Башкір О.І., Коваленко О.А., Юдько А.М. Соціально-громадянська компетентність майбутніх педагогічних працівників мистецьких дисциплін. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. №19. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15778408>

2. Башкір О.І., Золотухіна С.Т., Бі Юнь. Роль емоційного інтелекту в спілкуванні учасників освітнього процесу закладу вищої освіти. *Педагогічні науки*. 2023. № 104. С.22-28. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2023-104-4>

3. Bashkir O.I., Chykharina K.I. The role of social-emotional learning in preparing the intellectual elite of the nation. *Педагогічні науки: Збірник наукових праць*. 2024. № 108. С.12-19. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2024-108-2>

4. Елькін О. Б. Соціально-емоційне навчання як затребувана практика формування м'яких навичок учнівства: сучасні виклики та досвід України. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2023. Випуск 1 (10). С. 42–56.

5. Кін О. М. Ментальні риси характеру як базис стійкості освітян. *Освіта збереже Україну!: матеріали I Всеукраїнських Прокопенківських читань (Харків, 10 черв. 2022 р.)*. Харків: Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 2022. С. 149-151.

6. Кін О. М., Золотухіна С. Т., Ткачова Н. О. Шляхи подолання синдрому професійного вигорання педагогічних працівників. Підвищення якості національної освіти у контексті викликів сьогодення : матеріали Регіон. наук.-практ. конф. (26 травня 2022 р., м. Харків) Харків: ФОП Петров В. В., 2022. 144 с.

7. СЕЕН-путівник. Соціально-емоційне та етичне навчання: освітня програма для навчання серця й розуму / Голов. ред. О. Елькін. 2-ге вид. Київ: ТОВ «Інжиніринг», 2023. 148 с. URL: <http://bit.ly/companionseelukraine>.